MODULI YA KUTENGENEZA SABUNI

HATUA YA KWANZA

IPOSA

TAASISI YA ELIMU YA WATU WAZIMA

TAASISI YA ELIMU YA WATU WAZIMA

MPANGO WA ELIMU CHANGAMANI KWA VIJANA WALIO NJE YA SHULE

MODULI YA KUTENGENEZA SABUNI

HATUA YA KWANZA

Kimeandaliwa na
Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima
S.L. P. 20679
Dar es Salaam
Tanzania

Pepesi: +255 222 150836
Baruapepe: info@iae.ac.tz
Wavuti: www.iae.ac.tz

© Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima, 2019

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kuchapa wala kudurufu Kitabu hiki kwa namna yoyote ile bila idhini ya Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima.

Shukurani

Shukurani za pekee ziwaendee wataalamu wafuatao kutoka Taasisi ya Elimu ya Watu wzima, taasisi nyingine na watu binafsi kwa juhudi zao za pamoja katika kukamilisha uandishi wa moduli hii.

Waandishi

Dkt Sempeho I. Siafu — Taasisi ya elimu ya watu wazima
Wilfred wambura — SIDO, mororgoro

Waratibu

Leonia Kassamia — Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima
Dkt Sempeho I. Siafu — Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima

Mshauri

Dkt. Honest Kipasika — Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima

Wahariri

JohnBosco Mihigo — Mshauri wa uhariri UNICEF
Erick Samba — Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima

Wachoraji

Bakari Ngwawasya — Mstaafu Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima
Mohamed L. Haruna — Mwalimu H/W Handeni Tanga
Haji R. Chamng'anda — Mchoraji huru, Morogoro

Mpiga picha

Leonard M. Lupeja — Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima

Wachapaji

Zena Rajabu Kazala	Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima
Neema Rumisha	Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima

....

Dkt. Michael W.Ng'umbi
Mkurugenzi Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima

Yaliyomo

Kuhusu MODULI vii
Muundo wa MODULI vii
Maelezo ya jumla kuhusu moduli ix
Somo la Kwanza 1
Matumizi ya Sabuni 1
Soma 2
Somo la Pili 3
Aina za Sabuni 3
Soma 4
Somo la Tatu 5
Kutengeneza Sabuni 5
Unda maneno 5
Soma 6
Hesabu 6
Somo la Nne 7
Faida za Sabuni 7
Unda maneno 7
Soma 8
Hesabu 8
Somo la Tano 9
Kuuza Sabuni 9
Unda maneno au sentensi 10
Soma 10
Hesabu 10
Andika 10

Somo la Sita 11
Kutunza Kumbukumbu za Mradi 11
Unda maneno au sentensi 12
Soma 12
Hesabu 12
Andika 13
Somo la Saba 14
Daftari la Kumbukumbu za Mapato na
Matumizi 14
Soma 14
Hesabu 15
Andika 15
Somo la Nane 16
Herufi za Kiswahili 16

Kuhusu MODULI

Kutengeneza Sabuni Hatua ya Kwanza imetayarishwa na Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima. MODULI zote zilizotayarishwa na Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima zina muundo sawa, kama ilivyoelezwa hapa chini.

Muundo wa MODULI

Maelezo ya jumla kuhusu moduli

Maelezo haya yanatoa utangulizi kuhusu moduli hii. Habari zinazopatikana katika maelezo ya jumla kuhusu moduli zitakusaidia kuamua:

- Kama moduli hii inakufaa.
- Kile unachohitajika kukijua kabla ya moduli hii.
- Unachoweza kutarajia kutoka kwenye moduli.

Maelezo haya ya jumla pia hutoa mwongozo juu ya:

- Umahiri wa jumla,
- Mbinu za usomaji,
- Jinsi ya kupata usaidizi na
- Ishara za pambizo zinazotumika kwenye masomo

Tafadhali soma kwa makini maelezo ya jumla kuhusu moduli kabla ya kuanza masomo ya moduli hii.

Yaliyomo kwenye moduli

Moduli hii imegawanywa katika masomo. Kila somo lina:

- Utangulizi.
- Matokeo ya kujifunza.
- Maudhui ya somo
- Tafakuri na
- Zoezi.

Marejeleo

Kwa wale wanaopenda kujifunza mengi juu ya mada hii, tunawapa orodha ya marejeleo ya ziada mwishoni mwa MODULI hii; haya yanaweza kuwa vitabu, makala au tovuti.

Maoni yako

Baada ya kukamilisha moduli ya Kutengeneza Sabuni tutashukuru ikiwa utatenga muda mfupi kutupa maoni yako kuhusu kipengele cho chote cha moduli hii. Maoni yako yanaweza kuhusu:

- Yaliyomo kwenye moduli na muundo wake.
- Makala za kusoma kwa moduli na marejeleo mengine.
- Mazoezi yaliyomo kwenye masomo ya moduli hii.
- Tathmini za moduli.
- Usaidizi katika moduli (walimu waliofundisha moduli, usaidizi wa kiufundi, n.k.)

Ukitoa maoni mwafaka utatusaidia kuboresha moduli hii.

SOMO LA KWANZA

Matumizi ya Sabuni

Sabuni hutumika kufulia, kuogea, kunawia na kuoshea.

Ondoa uchafu mwilini kwa kuoga na sabuni.

Zamani sabuni zilitumika kufulia, kuogea na kunyolea ndevu.

Endelea kutumia sabuni uepuke magonjwa.

Sabuni zilitengenezwa kwa mafuta ya mmea, wanyama na majivu.

Sasa hivi sabuni hutengenezwa kitaalamu zaidi na ina matumizi mengi.

sa-bu-ni i-na-tu-mi-ka ku-fu-li-a ku-o-ge -a

a u i o e

ku-na-wi -a ku-o-she-a

a e i o u:

Soma

sabuni ya kufulia

sabuni ya kuogea

SOMO LA PILI

Aina za Sabuni

Zipo aina nne za sabuni.
sabuni ya mche,
sabuni ya unga,
sabuni ya maji na
sabuni maalumu.

u-nga ma-ji m-che

u a i e

ma-a-lu-mu sa-bu-ni

a e i o u

ma sa ni bu ji nga che lu

Soma

Sabuni ya mche

Sabuni ya unga

Sabuni ya maji

Sabuni maalumu

SOMO LA TATU

Kutengeneza Sabuni

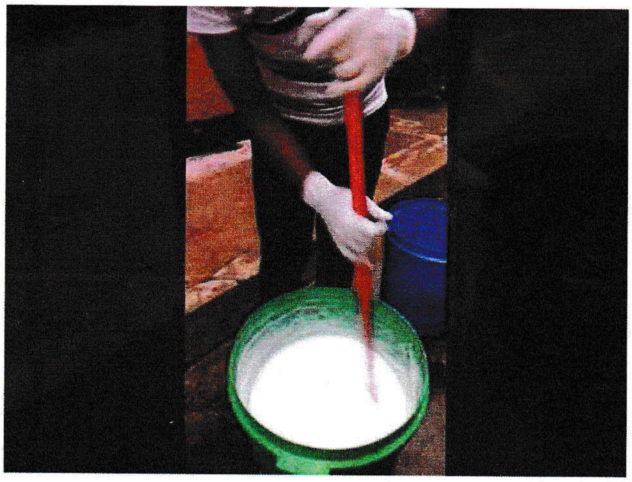

Sabuni hutengenezwa kwa kutumia mikono au mashine.
Tunatengeneza sabuni kwa matumizi ya nyumbani.
Tuzingatie kanuni za utengenezaji wa sabuni.
Tutengeneze sabuni, tuziuze ili tupate pesa.

ma-shi-ne   sa-bu-ni   pe-sa
u a e i
tu-pa-te   sa-bu-ni   tu-zi -u-ze   i-li
a e i o u
ma ne bu sa pe tu ze shi

Unda maneno

pesa butu mama sasa bubu nesa zetu
tuma mashine

Soma

mapema tabibu pasi kata
tazama mabati pasuka shati
patanisha nani nishati komesha

Hesabu

Soma namba

1 2 3 4 5 6 7 8 9

sabuni mbili
2

sabuni tatu
3

sabuni nne
4

mashine tano
5

mashine sita
6

sabuni saba
7

mashine nane
8

mashine tisa
9

Soma

mapema tabibu pasi kata
tazama mabati pasuka shati
patanisha nani nishati komesha

Hesabu

Soma namba

1 2 3 4 5 6 7 8 9

sabuni mbili	sabuni tatu	sabuni nne
2	3	4
mashine tano	mashine sita	sabuni saba
5	6	7
mashine nane	mashine tisa	
8	9	

SOMO LA NNE

Faida za Sabuni

Sabuni ina faida nyingi.

Sabuni hutusaidia kusafisha na kuondoa uchafu.

Sabuni ni dawa ya kuzuia na kuua viinimaradhi.

Sabuni hutumika kulainisha misumari kabla ya kutoboa.

sa-bu-ni da-wa u-cha-fu -ku-zu-i-a wa-du-du

a u i

a e i o u

sa ni da bu wa fu ku zu du
cha

Unda maneno

kuni chafu dafu kuku fuzu sawa dubu

sasa buni duni sanifu dada

Soma

kuni chafu dafu kuku fuzu sawa dubu

sanifu dada

Hesabu

Soma namba

10	20	30	40	50	60	70	80	90	
15	25	35	45	55	65	75	85	95	100

SOMO LA TANO

Kuuza Sabuni

Sabuni zilizotengenezwa vizuri hupata soko. Tuhifadhi sabuni vizuri ili zisiharibike. Tuuze sabuni ili tupate pesa.

sa-bu–ni zi-li–zo-te-nge-ne-zwa vi-zu-ri hu-pa-ta so-ko

a u i o e

a e i o u

ta te ti to tu	fa fe fi fo fu	ba be bi bo bu
ha he hi ho hu	sa se si so su	na ne ni no nu
va ve vi vo vu	pa pe pi po pu	ka ke ki ko ku

ra re ri ro ru

nga nge ngi ngo ngu

zwa zwe zwi zwo zwu

dha dhe dhi dho dhu

Unda maneno au sentensi

karatasi sare kata vuka tikisa patikana katazwa hataki shangazwa kadhalika tatizo pangusa dhahabu

Karatasi zinapatikana kabatini.

Tikisa kikapu.

Rafiki yangu kanipa pete

Soma

Sabuni zilizotengenezwa vizuri hupata soko. Tuhifadhi sabuni vizuri ili zisiharibike. Tuuze sabuni tupate pesa

Hesabu

Soma namba

200	-	mia mbili
250	-	mia mbili hamsini
300	-	mia tatu
350	-	mia tatu hamsini
400	-	mia nne
450	-	mia nne hamsin

Andika

Sabuni zilizotengenezwa vizuri hupata soko.

Tuhifadhi sabuni vizuri ili zisiharibike.

Tuuze sabuni tupate pesa

SOMO LA SITA

Kutunza Kumbukumbu za Mradi

Mtiririko wa Fedha Jan - Jun 2011 (Mfano)

	Mwezi wa kwanza	Mwezi wa pili	Mwezi wa tatu	Mwezi wa nne	Mwezi wa tano
Kianzio	20	(90)	(70)	(10)	40
MAPATO					
Mauzo kwa fedha taslimu	100	250	300	300	200
Malipo toka kwa wadaiwa	30	40	30	30	30
Jumla ya fedha	150	200	260	310	270
MALIPO					
Manunuzi kwa fedha taslimu	110	130	130	130	110
Malipo kwa wadai	40	40	40	40	40
Mishahara	30	30	30	30	30
Ununuzi wa mafuta	60	70	70	70	60
Jumla ya malipo	240	270	270	270	240
Salio	(90)	(70)	(10)	(40)	20
(Pungufu)					

Kumbukumbu huonesha shughuli za utengenezaji sabuni.

Tujue tarehe ya kununua malighafi.

Tujue tarehe ya kuanza kutengeneza sabuni.

Tujue tarehe ya kuanza kuuza sabuni.

Ni muhimu kutunza kumbukumbu za mradi.

mu-hi-mu ku-tu-nza ku-mbu-ku-mbu

ma me mi mo mu ka ke ki ko ku ta te ti to tu

za ze zi zo zu da de di do du ha he hi ho hu

nza nze nzi nzo nzu mba mbe mbi mbo mbu

Unda maneno au sentensi

kiko zeze keki matatizo hekima haki kamba meza
kikombe kanzu nzito dakika mbata

Weka kumbukumbu za mapato.

Matumizi ya kutengeneza sabuni yasizidi mapato

Soma

Kumbukumbu huonesha shughuli za utengenezaji wa sabuni.

Tujue tarehe ya kununua malighafi.

Tujue tarehe ya kuanza kutengeneza sabuni.

Tujue tarehe ya kuanza kuuza sabuni.

Ni muhimu kutunza kumbukumbu za mradi

Hesabu

Kujumlisha (+) na kutoa (-)

250	550	450	900
+ 200	+ 400	- 240	- 600
______	______	______	______

Andika

Tuweke kumbukumbu za mradi wetu. Zitasaidia kuonesha hali halisi ya biashara. Tutajua kama kuna faida au hasara.

Mfano wa jedwali la Utengenezaji wa Sabuni

Tarehe	Kazi zilizofanyika
6.3.2017	Kununua malighafi (kemikali, rangi, kalibu)
10.3.2017	Kuanza kutengeneza sabuni
24.3.2017	Kuanza kuweka sabuni katika vifungashio
3.4.2017	Kuanza kuuza sabuni

SOMO LA SABA

Daftari la Kumbukumbu za Mapato na Matumizi

Mapato			Matumizi		
Tarehe	Maelezo	Kiasi cha fedha	Tarehe	Maelezo	Kiasi cha fedha
15.2.2017	Msaada toka kwa wanakijiji	Sh. 40,000/=	6.3.2017	Kununua malighafi	Sh. 170,000
26.3.2017	Toka mfuko wa mbunge	Sh. 300,000/=	10.3.2017	Kununua vifaa	Sh. 30,000/=
4.4.2017	Mauzo ya bidhaa	Sh. 350,000/=			

Daftari hutunza kumbukumbu za mapato na matumizi ya mradi.

Huonyesha mapato na matumizi.

Tuandike kumbukumbu za mradi katika daftari.

hu-o-ne-sha ma-pa-to na ma-tu-mi-zi

ha he hi ho hu	pa pe pi po pu
ma me mi mo mu	na ne ni no nu
ta te ti to tu	za ze zi zo zu
nya nye nyi nyo nyu	sha she shi sho shu

Soma

Daftari la kumbukumbu ni muhimu katika kuendeleza mradi. Linatunza kumbukumbu muhimu za biashara. Tutumie daftari hilo kupata mafanikio.

Hesabu

Matumizi ya mradi ni shilingi 590

Mauzo ya sabuni ni shilingi 990

Faida ya mradi ni shilingi 400

750	650	500	600
- 200	- 300	- 240	- 100
____	____	____	____

Andika

Daftari la kumbukumbu ni muhimu katika kuendeleza mradi. Linatunza kumbukumbu muhimu za biashara. Tutumie daftari hilo kupata mafanikio.

Mfano wa Daftari la Mapato na Matumizi

Mapato			**Matumizi**		
Tarehe	Maelezo	Kiasi cha fedha	Tarehe	Maelezo	Kiasi cha fedha
15.2.2017	Msaada toka kwa wanakijiji	Sh. 40,000/=	6.3.2017	Kununua malighafi na vifaa (kemikali, rangi, kalibu, vifungashio)	Sh. 170,000
26.3.2017	Toka Mfuko wa Mbunge	Sh. 300,000/=	10.3.2017	Kununua rangi	Sh. 30,000
4.4.2017	Mauzo ya sabuni	Sh. 350,000/=			

SOMO LA NANE

Herufi za Kiswahili

Kwa wakati huu umesoma herufi karibu zote za Kiswahili

a	Aina	Aina
b	Bibi	Bibi
c	-	-
d	Dakika	Dakika
e	endelea	Endelea
f	Faida	Faida
g	gawana	Gawana
h	Hataki	Hataki
i	inatumika	Inatumika
j	Jamani	Jamani
k	Kufulia	Kufulia
l	Lima	Lima
m	Maji	Maji
n	Nani	Nani
o	Ondoa	Ondoa
p	Pesa	Pesa
r	Rafiki	Rafiki
s	Sabuni	Sabuni
t	Tazama	Tazama
u	Unga	Unga
v	Vizuri	Vizuri
w	Wezesha	Wezesha
y	Yake	Yake
z	Zake	Zake

Herufi nyingine

ch	chama
sh	shaka
ng	Ngoja
dh	Dhahabu
mb	Mbata
ny	Nyanya
ch	Mche
nd	-
ng	zilitengenezwa
nz	Kutunza

Printed By: Institute of Adult Education
S.L.P 20679, Dar es Salaam, Tanzania
Tel:+255 22 2150838, Fax: +255 22 2150836
Website:www.iae.tz Email:info@iae.ac.tz